

**Stanovisko Asociace nestátních neziskových organizací ČR
k návrhu zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně souvisejících zákonů
(zákon o statusu veřejné prospěšnosti)**

Hlavním argumentem předkladatelů tohoto zákona je přispět k transparentnosti neziskového sektoru. Někteří zákonodárci, stejně jako ministr spravedlnosti R. Pelikán tvrdí, že až dosud je neziskový sektor netransparentní a "odsává" ze státního rozpočtu zbytečně mnoho miliard z daní občanů. ANNO ČR proti tomuto systematickému zpochybňování činnosti NNO důrazně protestuje. Dokonce i v důvodové zprávě k návrhu zákona se uvádí, že veřejně prospěšné činnosti jsou primárně zajišťovány NNO. Jedná se o služby občanům ČR garantované ústavou, z nichž většinu nezajišťuje přímo stát, ale objednává si tyto služby prostřednictvím dotačních systémů právě u NNO. V této souvislosti je třeba připomenout, že zákony nepřijímá neziskový sektor, ale Parlament ČR. Pokud jsou tyto zákony nedokonalé, děravé či příliš komplikované, umožňují i účelové zneužití. Takovéto mezery občas zneužije jakákoliv právnická či fyzická osoba. Z několika málo pochybení i na straně NNO však nelze paušálně odsuzovat celý neziskový sektor.

Samotné dotace jsou administrativně velice náročné, mnohdy neprůhledné a subjektivně ovlivnitelné, ale opět nikoliv z vůle neziskového sektoru. Jejich udržování, "zdokonalování" (komplikovanost) a možnost subjektivního přidělování prostředků prosazují výhradně státní úředníci. ANNO ČR dlouhodobě a neúspěšně prosazuje odstranění neefektivního a složitého dotačního financování veřejných služeb a jeho nahrazení systémem výkonovým. Došlo by nejen ke zlevnění a zprůhlednění toků veřejných financí, ale také k úspoře mnoha pracovních míst na resortech (stejně jako na krajských samosprávách), čemuž se úředníci pochopitelně brání.

Transparentnost financování nemůže vyřešit samotný zápis statusu veřejné prospěšnosti, jehož nároky jsou v mnoha ohledech duplicitní. Většina požadavků je již obsažena v dosavadní úpravě podmínek zápisu do rejstříku, např. účel, pro který jsou právnické osoby zakládány a povinnost zveřejňovat účetní závěrku, při zápisu do rejstříku je také zkoumána bezúhonnost osob ve statutárních orgánech. Při každé žádosti o dotaci dokládají NNO stejné údaje každoročně i poskytovatelům. Ostatní požadavky návrhu zákona představují nesmyslné administrativní zatížení NNO, které je ve srovnání s jinými právnickými osobami již v současné době extrémně vysoké. Vyčerpávají personální kapacitu těchto organizací a odvádějí je od cílů, kvůli kterým byly založeny. Návrh zákona, tak, jak je předkládán, nemůže v žádném případě splnit svůj deklarovaný účel a pouze neziskovému sektoru uškodí.

Kromě toho bude mít tato norma negativní dopad i na rejstříkové soudy, kde nastane další problém s kapacitou při nárůstu zapisovaných a kontrolních agend. Už nyní soudy mnohdy nezvládají provádět zápisy v zákonných lhůtách, velkým problémem je i deklarovaný výmaz spolků, které se k 31. 12. 2016 nepřeregistrovaly dle NOZ. Právě to mělo přispět k transparentnosti a zpřehlednění neziskového sektoru, ale zatím ani tuto již dříve uloženou povinnost soudy neplní. Zaznamenáváme také nejednotnost soudů při rozhodování v otázkách zápisu. Tyto problémy by v případě zavedení statusu VP ještě vzrostly otevřením mnohem většího prostoru pro individuální zvažování, zda návrhatele splňuje požadované podmínky.

Prospěch z návrhu zákona by snad mohly mít pouze velké NNO nebo podnikatelské subjekty, které disponují dostatečnými finančními prostředky a administrativní kapacitou tyto povinnosti plnit. Jsme tak opět svědky obecné tendence této vlády preferovat velké právnické osoby a nepřímo likvidovat ty střední a malé. To věru nepřispívá k pestrosti, pružnosti, kreativitě a efektivitě ekonomického prostředí. Koncentrace a monopolizace je bohužel tím nevhodnějším prostředím pro neprůhledné finanční transfery, korupci a plýtvání veřejnými zdroji.

Asociace NNO ČR se proto plně staví za využití varianty 1 v Důvodové zprávě, tedy zvolit nulové řešení s možnou následnou úpravou jiné legislativy.

Ing. Martina Berdychová
Předsedkyně Asociace NNO ČR